

**РОЗДІЛ I. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ**

УДК 327(477:4-11)-049.5

**Сергій Абра́т,**

аспірант кафедри політології та міжнародних відносин,

Національний університет «Львівська політехніка»,

serhiyabrat@gmail.com

ORCID ID: 0009-0004-4378-3460

DOI 10.29038/2524-2679-2023-02-6-20

**БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР СПІВПРАЦІ В РАМКАХ ІНІЦІАТИВИ  
ЄС «СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО»**

У статті проаналізовано ключові форми співпраці у сфері безпеки в рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство». Зазначено, що пріоритетними напрямками співпраці в рамках Східного партнерства є врегулювання українсько-російської війни, вирішення заморожених конфліктів у регіоні, забезпечення кібербезпеки та інформаційної безпеки країн регіону, забезпечення безпеки в регіоні шляхом залучення міжнародних організацій ООН, ОБСЄ, РЄ, НАТО. Виокремлено внутрішні й зовнішні загрози безпеці країнам Східного партнерства, ключовими серед яких є повномасштабна війна рф проти України, тероризм, кіберзлочинність, корупція, згортання демократії, геополітичні інтереси США, ЄС та рф у регіоні, ядерний шантаж рф, слабкість безпекової компоненти у співпраці ЄС і країн Східного партнерства. Досліджені інструменти ЄС у забезпеченні миру та безпеки в регіоні Східного партнерства. Акцентовано увагу на новому форматі співпраці «Eastern Partnership Security Compact» у рамках цієї ініціативи. Проаналізовано дані індексу Східного партнерства в контексті таких показників, як «Міжнародна співпраця у сфері безпеки», «Безпека кордонів», «Фінансування ЄС безпекових проєктів», що показують ступені інтеграції країн Східного партнерства у сфері безпеки до стандартів ЄС. Виокремлено потенційні сценарії розвитку безпекової співпраці в рамках Ініціативи ЄС «Східне партнерство». Подано рекомендації щодо посилення безпекової співпраці в рамках Східного партнерства.

**Ключові слова:** безпека, Східне партнерство, ЄС, міжнародне співробітництво, Україна.

**Serhiy Abrat,**

Lviv Polytechnic National University,

ORCID ID: 0009-0004-4378-3460

## **SECURITY DIMENSION OF COOPERATION WITHIN THE FRAMEWORK OF THE EU INITIATIVE «EASTERN PARTNERSHIP»**

This article analyzes the key forms of cooperation in the field of security within the framework of the EU Initiative «Eastern Partnership». It is noted that the priority areas of cooperation within the Eastern Partnership are – the resolution of the Ukrainian-Russian war, the resolving of frozen conflicts in the region, ensuring cybersecurity and information security of the countries in the region, and ensuring security in the region by involving international organizations such as the UN, OSCE, Council of Europe, and NATO. The internal and external security threats of the Eastern Partnership countries are identified, the key ones are the full-scale war of the Russian Federation against Ukraine, terrorism, cybercrime, corruption, the collapse of democracy, geopolitical interests of the USA, the EU, and Russian Federation in the region, nuclear blackmail by the Russian Federation, and the weakness of the security component in the cooperation between the EU and the Eastern Partnership countries. The EU's tools in ensuring peace and security in the Eastern Partnership region are examined. Attention is focused on the new format of cooperation «Eastern Partnership Security Compact» within this initiative. The data of the Eastern Partnership Index in the context of such indicators as «International cooperation in the field of security», «Border security», «EU financing of security projects» are analyzed, which show the degree of integration of the Eastern Partnership countries in the field of security to EU standards. Potential scenarios for the development of security cooperation within the framework of the EU Initiative «Eastern Partnership» are highlighted. Recommendations on strengthening security cooperation within the Eastern Partnership are presented.

**Key words:** security, Eastern Partnership, EU, international cooperation, Ukraine.

### **1. ВСТУП**

**Постановка проблеми.** На сьогодні до регіону Східного партнерства прикуто увагу всієї міжнародної спільноти, оскільки військово-політичні події та геополітичне протистояння в цих країнах несуть значну загрозу міжнародній і регіональній системам безпеки. Криза безпеки в регіоні Східного партнерства характеризується повномасштабною агресією

рф проти України, співучастю Білорусі у воєнних злочинах проти України, дестабілізацією ситуації на кордонах ЄС та Білорусі (міграційна криза), ядерним шантажем рф, нестабільною ситуацією в Придністров'ї, військовими діями між Азербайджаном і Вірменією за Нагірний Карабах, неврегульованими конфліктами, активізацією гібридних методів боротьби та кібератак рф у регіоні. Забезпечення безпеки в регіоні Східного партнерства, припинення війни в Україні є пріоритетним завданням для ЄС і західних партнерів. Протягом останніх років ЄС не мав цілеспрямованої візії співпраці у сфері безпеки із країнами Східного партнерства та не запропонував ефективних інструментів щодо врегулювання конфліктів на території країн регіону. Важливим елементом співпраці ЄС із країнами регіону є створена 2009 р. ініціатива ЄС «Східне партнерство», яка стала ключовим елементом європеїзації шести країн членів регіону. Під час функціонування Ініціативи досягнуто багато успіхів в економічній, політичній, енергетичній сферах. Позаяк сфера безпеки була практично упущена з цього формату співпраці. Актуальність теми дослідження зумовлюється тим, що на сьогодні частина країн Східного партнерства потребує гарантій безпеки від ЄС та західних партнерів, тому важливим є пошук дієвих механізмів формування моделі безпеки Східного партнерства.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Серед останніх актуальних праць, що розкривають тематику співпраці у сфері безпеки в рамках Східного партнерства, потрібно виокремити працю шведської дослідниці Каролін Хартсу «Східне партнерство та безпека» (2022) [15]. Колектив зарубіжних науковців Боб Дін, Воутер Звірс, Айріс ван Лун у своєму дослідженні «Східне партнерство: Три дилеми в часи проблем» (2021) розкривають важливі аспекти безпекової ситуації в регіоні Східного партнерства [12]. Колектив зарубіжних науковців у колективній монографії за загальною редакцією П. Байора «Східне партнерство: Роль і значення в процесі трансформації країн Східної Європи та Південного Кавказу» (2021) виокремлюють ключові виклики системі безпеки регіону [11]. Серед українських дослідників у цій сфері варто виокремити монографію колективу авторів Ярини Турчин, Ольги Івасечко, Ірини Сухорольської й Олега Цебенка «Перспективи розвитку Ініціативи ЄС Східне партнерство в умовах сучасних геополітичних виклики» (2022), у якій ґрунтовно проаналізовано основні аспекти співпраці у сфері безпеки в рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство» [10]. Також ґрунтовними для нашого дослідження стали праці Тетяни Сидорук, яка активно досліджує питання трансформаційної та м'якої сили ЄС у країнах Східного партнерства [6; 7].

**Мета статті** – виявити особливості співпраці у сфері безпеки в рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство» та запропонувати механізми посилення системи безпеки в цьому регіоні.

**Методика дослідження.** У процесі дослідження ми використали таку систему методів: загальнонаукові – історичний та причинного зв'язку (для дослідження еволюції безпекової співпраці в рамках Ініціативи); методи аналізу й синтезу (для виокремлення ключових форм співпраці у сфері безпеки, а також виявлення основних загроз системі безпеки Східного партнерства); порівняльний метод – для зіставлення рівня імплементації безпекових реформ у різних країнах Східного партнерства); метод узагальнення – для підбиття підсумків і надання рекомендацій щодо посилення співпраці у сфері безпеки в рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство». Методологічною основою також слугувало застосування аналізу індексу Східного партнерства, що дало нам змогу проаналізувати ступінь інтеграції країн Східного партнерства до стандартів ЄС у сфері безпеки. Використання прогностичного методу уможливило запропонувати потенційні сценарії розвитку співпраці у сфері безпеки в рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство».

## **2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Регіон Східного партнерства потрапляє у сферу геополітичних інтересів трьох глобальних акторів міжнародних відносин – США, РФ та ЄС. Основними інтересами західних демократичних держав у цьому регіоні є розвиток демократії, економічне процвітання, становлення миру й безпеки в країнах Східної Європи, у той час як росія намагається не допустити виходу цих держав зі своєї сфери впливу, використовуючи збройні формування, гібридні методи, енергетичний шантаж, ядерний шантаж, розвиток сепаратистських тенденцій тощо. На жаль, починаючи з моменту створення Східного партнерства у 2009 р. й до початку повномасштабної війни РФ проти України у 2022, ЄС фактично не розглядав пріоритети співпраці у сфері безпеки із шістьма державами регіону. Лише після відкритої збройної агресії Москви проти українського народу й державності в європейських структурах активізували питання розробки форматів співпраці у сфері миру й безпеки з країнами Східного партнерства.

Із метою ґрунтованого аналізу тематики дослідження потрібно виокремити ключові виклики та загрози регіону Східного партнерства, що дасть нам змогу надати рекомендації щодо посилення співпраці між

ЄС і країнами регіону у сфері безпеки. Нами систематизовано ключові виклики та загрози Східному партнерству в табл. 1.

*Таблиця 1*

**Внутрішні та зовнішні загрози безпеці Східного партнерства  
[1; 2; 6; 9; 12; 15]**

<b>№ з/п</b>	<b>Внутрішні загрози</b>	<b>№ з/п</b>	<b>Зовнішні загрози</b>
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>
1	Економічна нестабільність	1	Повномасштабна війна рф проти України
2	Політична нестабільність	2	Енергетична залежність
3	Корупція	3	Геополітичне протистояння США, ЄС – рф
4	Гальмування реформ	4	Вплив рф
5	Розкрадання сфери оборони	5	Міжнародна злочинність
6	Авторитарна система правління в деяких країнах СХП	6	Ядерний чинник рф
7	Слабка система внутрішньої безпеки, низький рівень забезпечення армії	7	Конфлікти та війни в країнах СХП
8	Небажання деяких країн СХП інтегруватись до ЄС	8	Тероризм
9		9	Інформаційні загрози
10		10	Кібератаки
11		11	Недієвість міжнародних безпекових інституцій
12		12	Недієвість міжнародного права
13		13	Низький рівень співпраці ЄС та країн СХП у безпековій сфері
14		14	Вихід Білорусі із СХП та участь її у війні рф проти України
15		15	Членство частини країн СХП у ОДКБ;

Закінчення Таблиці 1

1	2	3	4
		16	Тісні зв'язки деяких країн СХП із росією
		17	Поширення сепаратистських тенденцій

У результаті аналізу табл. 1 можемо відзначити, що більшість викликів системі безпеки країн Східного партнерства має зовнішній характер, серед яких ключову роль відіграють росія та її геополітичні інтереси в цьому регіоні. Однак і такі внутрішні фактори, як корупція, політична та економічна слабкість, низький рівень забезпечення армій Країн Східного партнерства, мають значний вплив на послаблення системи безпеки в регіоні.

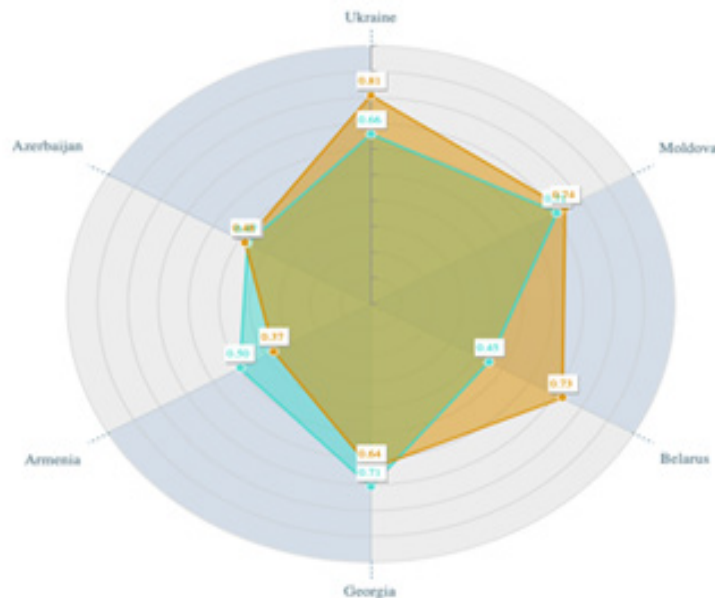
Одним із ключових елементів співпраці ЄС і країн Східної Європи є ініціатива ЄС «Східне партнерство». Із метою аналізу ступеня інтеграції співпраці країн Східного партнерства важливим є аналіз індексу Східного партнерства, який показує ступінь наближеності стандартів країн регіону до європейських. На графіку 1 відображено кореляцію індексу «СХП» та підіндексу «Міжнародна співпраця у сфері безпеки» (2020–2021 рр.). Згідно з цим показником бачимо досить хороші позиції (середнє значення) в Україні, Грузії та Вірменії. Ці показники також корелюються із загальним значенням індексу Східного партнерства цих країн. Дещо нижчими є показники в Республіках Молдова й Азербайджан. Також



**Графік 1.** Кореляція індексу «СХП» і підіндексу «Міжнародна співпраця у сфері безпеки» (2020–2021 рр.) [10]

тут спостерігаємо відсутність кореляції між загальним індексом СХП і цим підіндексом. Найгірший показник у Білорусі (0,17). Загалом країни Східного партнерства мають досить низькі показники ступеня інтеграції до стандартів ЄС у міжнародній співпраці у сфері безпеки [19].

Проаналізувавши графік 2 «Кореляція індексу «СХП» та «Підіндексу «Безпека кордонів»» (2020–2021 рр.), можемо зазначити, що найкращі показники за цим підіндексом мають Україна, Грузія й Республіка Молдова. Загалом у цих державах спостерігаємо приблизну кореляцію загального індексу та цього показника. Азербайджан і Вірменія мають дещо нижчі показники. Найгірша ситуація з безпекою кордонів у Білорусі. Відповідно, спостерігаємо досить великий розрив між загальним індексом та підіндексом «Безпека кордонів»[19].



**Графік 2.** Кореляція індексу «СХП» і підіндексу «Безпека кордонів» (2020–2021 рр.) [19]

Із метою ґрунтовного аналізу досліджуваної тематики потрібно проаналізувати також кореляцію індексу «СХП» та підіндексу «Фінансування ЄС безпекових проєктів» (2020–2021 рр.). Абсолютний показник тут у Грузії. Дещо гірша ситуація з інтеграцією України, Молдови та Білорусі. Нульовими є показники в Азербайджані й Вірменії [19].

Згідно з аналізом індексів Східного партнерства у сфері безпеки, можемо зробити висновки, що держави регіону не надто активно впроваджують реформи та інтегрують до стандартів ЄС у цій сфері. Більшими є досягнення в таких країнах, як Україна, Молдова й Грузія, а значно гірші показники в Білорусі, Азербайджані та Вірменії, що

зумовлено відсутністю політичної волі до інтеграції в ЄС, а також значним впливом РФ на ці країни.



**Графік 3.** Кореляція індексу «СХП» і підіндексу «Фінансування ЄС безпекових проєктів» (2020–2021 рр.) [19]

Ключовими напрямками співпраці ЄС і країн Східного партнерства у сфері безпеки є:

1. ЄС як медіатор у врегулюванні конфліктів у регіоні Східного партнерства. Пріоритетним напрямом політики ЄС у рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство» є врегулювання конфліктів Придністров'я, Нагірного Карабаху, Абхазії, Осетії, питання повернення Криму й Донбасу в склад України. На жаль, ЄС не вдалося віднайти дієвий механізм урегулювання конфліктів на території країн Східного партнерства [17].

2. Урегулювання російсько-української війни 2022–2023 рр. Повномасштабна війна в Україні становить значну загрозу як глобальній та європейській системі безпеки, так і поставила під сумнів функціонування Східного партнерства. Пріоритетом для ЄС є припинення війни й повоєнне відновлення України [15; 17; 18].

3. У рамках багатосторонніх форматів Східного партнерства (саміти) відбувалися постійні переговори та дискусії щодо вирішення актуальних питань безпеки у рамках Ініціативи [10].

4. Енергетична безпека. У рамках третьої тематичної платформи «Енергетична безпека» Східного партнерства ЄС приділяє значну увагу



питанню безпеки енергопостачань, виходу країн регіону з під енергетичної залежності росії [10].

5. Забезпечення миру й безпеки в регіоні шляхом залучення та координації зусиль із міжнародними організаціями ООН, ОБСЄ, РЄ, НАТО. ЄС координує свої зусилля з безпековими організаціями задля врегулювання конфліктів у регіоні Східного партнерства, завершення російсько-української війни, забезпечення миру та безпеки в регіоні [17; 20].

6. Співпраця ЄС і країн Східного партнерства у сфері кібербезпеки. Хакерські атаки, інформаційні війни РФ проти країн Східного партнерства є масовим та щоденним явищем, то ЄС активно координує свої зусилля з країнами регіону у сфері кібербезпеки, проводить навчання для кіберполіції, допомагає в розробці національних кіберстратегій, забезпечує фінансування національних реформ у цій сфері [10].

7. Безпека кордонів. У рамках програми «Інтегроване управління кордонами» ЄС приділяє увагу співпраці з країнами Східного партнерства в напрямі забезпеченню безпеки на кордонах. Із метою контролю за переміщенням нелегальних мігрантів, транснаціональної злочинності до ЄС [10].

8. Забезпечення національної безпеки. ЄС фінансує реформи правоохоронних органів у країнах Східного партнерства. Також значна кількість коштів виділяється на допомогу в протидії таким загрозам, як тероризм, наркозлочинність, торгівля людьми. Важливим аспектом політики безпеки ЄС у регіоні є також протидія радіаційним, ядерним загрозам [1; 2].

9. Військова освіта та наука. Важливим напрямом є підготовка, обмін досвідом, спільні навчання між військовослужбовцями країн Східного партнерства і ЄС [1; 2].

10. Європейський фонд миру. У контексті повномасштабної агресії РФ проти України активним є залучення цієї структури ЄС до процесу надання військової, гуманітарної та фінансової допомоги українській державі [18].

Проаналізувавши ключові напрями взаємодії ЄС і країн Східного партнерства, зазначимо, що в рамках Ініціативи основну увагу приділено питанням енергетичної, цивільної безпеки, подоланню кіберзлочинності, наркозлочинності, реформуванню правоохоронних органів. На жаль, питання безпекових гарантій, врегулювання конфліктів у країнах регіону упущено протягом п'ятнадцяти років співпраці в рамках функціонування Східного партнерства. Повномасштабна війна в Україні переформатувала

бачення ЄС щодо політики безпеки в цьому регіоні. Необхідним є створення «Eastern Partnership Security Compact» (ідея, яка активно обговорюється політиками в ЄС) – угоди між ЄС та країнами Східного партнерства, у рамках якої можливим є визначення пріоритетних напрямів співпраці у сфері безпеки, формування спільних безпекових стратегій, надання гарантій безпеки країнам регіону [10; 17]. Перспективним видається долучення країн регіону до безпекових ініціатив ЄС у рамках PESCO [14; 17]. Потрібно також посилювати безпекову компоненту шляхом створення геополітичних союзів за прикладом «Київ–Варшава–Вільнюс» і «Київ–Варшава–Лондон».

Варто виокремити потенційні сценарії розвитку безпекової співпраці в рамках Східного партнерства:

1. Сценарій 1: ЄС удасться трансформувати безпекову складову частину Східного партнерства та надати гарантії безпеки країнам регіону; створити спільний оборонний союз із шістьма країнами (у коротко- та середньостроковій перспективі є малоімовірним варіантом).

2. Сценарій 2: ЄС надасть пріоритет співпраці у сфері безпеки й миру країнам «Асоційованого тріо». Цим державам будуть надані певні гарантії безпеки, що в подальшому зменшить можливість агресії РФ проти цих держав (у коротко- й середньостроковій перспективі найбільш імовірний варіант).

3. Сценарій 3: ЄС значною мірою ігноруватиме питання безпеки та миру в рамках Східного партнерства (вважаємо малоімовірним варіантом, оскільки повномасштабна війна РФ проти України унеможливило згортання оборонної політики ЄС у Східному регіоні).

4. Сценарій 4: усі країни Східного партнерства потраплять під повний вплив РФ, що призведе до згортання Східного партнерства (малоімовірний, оскільки три із шести країн регіону стратегічно прямують до членства в ЄС).

5. Сценарій 5: країни «Асоційованого тріо» будуть прийняті до ЄС і НАТО, що сприятиме вирішити безпековий складник (сценарій із середньою ймовірністю [2; 4; 8; 10; 11; 15; 17]).

Також подаємо певні рекомендації щодо посилення безпекової співпраці в рамках Східного партнерства:

1. Посилення санкцій ЄС проти РФ, засудження злочинів Росії в Україні та притягнення до відповідальності;

2. Розробка стратегій ЄС щодо врегулювання конфліктів у країнах Східного партнерства. Політичний та економічний тиск на РФ із метою призупинення підтримки нею сепаратистських режимів.

3. Посилення протидії інформаційним загрозам, кіберзлочинам рф у країнах СХП.

4. Формування гарантій безпеки ЄС для країн Східного партнерства та підсиння з ними «Угоди про безпеку».

5. Формування спільних військових формувань на прикладі «УКР-ПОЛ-ЛИТ-БРИГ», «Київ–Варшава–Лондон».

6. Проводити навчання зі службами безпеки й військовим керівництвом із метою планування на випадок надзвичайних ситуацій у країнах Східного партнерства.

7. Підготовка військових кадрів за стандартами ЄС і НАТО.

8. Розробити програму «іноземної військової допомоги». Надання допомоги зброєю країнам, які потребують захисту (приклад України).

9. Спільні програми між ЄС та країнами СХП щодо виробництва військової техніки й зброї.

10. Модернізація сфери оборони країн СХП до стандартів НАТО.

11. Перегляд формату співпраці в рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство», виключення з неї Білорусі.

12. Прийняття країн «Асоційованого трію» до ЄС і НАТО.

13. Посилення підтримки демократичних змін у країнах регіону як запоруки стабільності держави.

14. Реформування правоохоронних органів, судової системи країн регіону.

15. Уключення частини країн СХП до безпекової взаємодії в рамках PESCO [1; 2; 4; 5; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 16; 17; 18; 19; 20; 21].

### **3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Безпекова ситуація в регіоні Східного партнерства є критичною та потребує негайного вирішення міжнародною спільнотою. Саме ініціатива ЄС «Східне партнерство» з 2009 р. стала вагомим інструментом реформування шести країн регіону. Позаяк безпекова ситуація не була пріоритетом співпраці в рамках цієї ініціативи, однак загрози миру й безпеки протягом останнього періоду часу актуалізують питання посилення міжнародної безпекової співпраці та надання нових гарантій миру й безпеки. Фактор росії є ключовою загрозою на сьогоднішній день. Пошук ефективних механізмів та побудова нової моделі безпеки Східного партнерства є важливим завданням для вітчизняних і зарубіжних політиків та науковців. Ключові загрози Східному партнерству мають внутрішні й зовнішні фактори. До внутрішніх належать економічна нестабільність,

політична нестабільність, корупція, гальмування реформ, розкрадання у сфері оборони; до зовнішніх – енергетична залежність, геополітичне протистояння США, ЄС – рф, міжнародна злочинність, ядерний чинник рф, конфлікти в країнах СХП, російсько-українська війна, тероризм, інформаційні загрози, кібератаки, недовіра міжнародних безпекових інституцій, недовіра міжнародного права, низький рівень співпраці ЄС та країн СХП у безпековій сфері. Індекс Східного партнерства засвідчив низьку інтенсивність залучення країн до співпраці у сфері безпеки із ЄС. Деякі кращими є показники в країн «Асоційованого тріо». Вірменія, Азербайджан та Білорусь, через авторитарні режими й залежність від рф мають низький ступінь інтеграції до стандартів ЄС у сфері миру та безпеки. Найбільш перспективним сценарієм розвитку співпраці у сфері безпеки в рамках ініціативи ЄС «Східне партнерство» в короткостроковій перспективі є надання пріоритету співпраці у сфері безпеки й миру країнам «Асоційованого тріо». Цим державам будуть надані певні гарантії безпеки, що в подальшому зменшить можливість агресії рф проти цих держав. Рекомендації щодо посилення співпраці у сфері миру й безпеки в рамках Східного партнерства: створення «Eastern Partnership Security Compact»; посилення санкції й тиску ЄС на рф; стратегія щодо врегулювання заморожених конфліктів на території СХП; посилення демократії, верховенства права, економічного зростання країн Східного партнерства; інтеграція країн «Асоційованого тріо» до НАТО та ЄС; спільна протидія інформаційним і гібридним загрозам рф; припинення війни в Україні.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Східне Партнерство» бере курс на безпеку та вирішення конфліктів (2021). *DW*. URL: <https://www.dw.com/uk/skhidne-partnerstvo-bere-kurs-na-bezpeku-ta-vyrishennia-konfliktiv/a-60144662>
2. Безпека Східного партнерства: які перспективи відкриті для України (2021). *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2021/03/5/7120304/>
3. Долинська, С. (2019). Східному партнерству десять років: що отримала Україна і чи буде ЄС переглядати свою політику. URL: <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/vostochnomu-partnerstvu-desyat-let-chto-poluchila-ukraina-ibudet-li-es-peresmatrivat-svoyu-politiku-1205243.html>
4. Максак, Г. (2021). Східне партнерство – перспективи багатостороннього виміру. Україна і Східне партнерство: візія 2025 року. *Аналітичне дослідження. ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма»*, с. 6–12.
5. Мартинюк, В. Безпека Східного Партнерства: цілі ЄС та просування України. *VoxUkraine*. URL: <https://voxukraine.org/bezpeka-shidnogo-partnerstva-tsili-yes-i-prosvannya-ukrayini/>

6. Сидорук, Т. (2016). Східне партнерство ЄС в сучасних реаліях проблеми і перспективи. *Зовнішні справи*. № 10, с. 36–39.

7. Сидорук, Т. (2018). Десять років Східному партнерству: час для перегляду. *Політичне життя*. № 1, с. 1–14.

8. Східне партнерство після 2020 року: Посилення стійкості – Східне партнерство, що забезпечує результати для всіх (2020). *Портал «Сусідство ЄС»*. URL: <https://www.euneighbours.eu/uk/east/stay-informed/publications/skhidne-partnerstvo-pislya-2020-roku-posilennya-stiykosti-skhidne#>

9. Турчин, Я. (2016). Перспективи Східного партнерства в умовах геополітичних та безпекових змін Східноєвропейського регіону. *Політичні науки*. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4362/turchin0.pdf>

10. Турчин, Я., Івасечко, О., Цебенко, О., Сухорольська, І., Рослонь, Д. (2022). Перспективи розвитку ініціативи ЄС «Східне партнерство» в умовах геополітичних викликів: монографія. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 224 с.

11. Vajor, P. (ed) (2021). Eastern Partnership: The Role and Significance in the Process of Transformation of the Countries of Eastern Europe and the South Caucasus. URL: <https://doi.org/10.12797/9788381386425>

12. Deen, B., Zweers, W., Van Loon, I. (2021). The Eastern Partnership. Three dilemmas in a time of troubles. *Clingendael Report*. URL: <https://www.clingendael.org/sites/default/files/2021-01/the-eastern-partnership.pdf>

13. Gressel, G. (2020). The best defence: Why the EU should forge security compacts with its eastern neighbours. *European Council on Foreign relation. Policy Brief*. URL: <https://ecfr.eu/publication/the-best-defence-why-the-eu-should-forge-security-compacts-with-its-eastern-neighbours/>

14. Gressel, G. (2021). EU Security Compact for the Eastern Neighbourhood: Why unity of command is an issue in politics too. *Clingendael Report. European Council on Foreign Relations*. URL: <https://www.clingendael.org/pub/2021/the-eastern-partnership/annex-3/>.

15. Hartsö, C. (2022). Eastern Partnership and Security. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1703296/FULLTEXT01.pdf>

16. Instrument contributing to Stability and Peace. Global Europe. *Programme Statements* (2021). URL: [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about\\_the\\_european\\_commission/eu\\_budget/db\\_2021\\_programme\\_statement\\_instrument\\_contributing\\_to\\_stability\\_and\\_peace.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/db_2021_programme_statement_instrument_contributing_to_stability_and_peace.pdf).

17. Ivasechko, O., Turchyn Ya., Tsebenko O., Vezdenko Ya. (2022). Peculiarities and Prospects of the European Union Involvement in the Settlement of Conflicts on the Territory of the Eastern Partnership Countries. *Politics in Central Europe*. № 18, pp. 633–660.

18. Kaunert, C., Deus Pereira, J. (2023). EU Eastern Partnership, Ontological Security and EU–Ukraine/Russian warfare. *Journal of contemporary European studies*. № 31, p. 1–12.

19. Longhurst, K. (2021). Eastern Partnership Index. URL: <https://eap-csf.eu/wp-content/uploads/EaP-Index-2020-2021.pdf>

20. Paul, A. (2021). Lessons from the Eastern Partnership: Looking back to move forward. URL: <https://www.epc.eu/en/Publications/Lessons-from-the-Eastern-Partnership-Looking-back-to-move-forward~44d130>

21. Peace and security in 2021 (2021). *European Parliamentary Research Service*. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690669/EPRS\\_STU\(2021\)690669\\_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690669/EPRS_STU(2021)690669_EN.pdf).

## REFERENCES

1. «Eastern Partnership» takes a course on security and conflict resolution (2021). DW. URL: <https://www.dw.com/uk/skhidne-partnerstvo-bere-kurs-na-bezpeku-ta-vyrishennia-konfliktiv/a-60144662> (in Ukrainian).
2. Security of the Eastern Partnership: what prospects are open for Ukraine (2021). *Euro-peiska pravda*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2021/03/5/7120304/> (in Ukrainian).
3. Dolynska, S. (2019). The Eastern Partnership is ten years old: what Ukraine got and whether the EU will revise its policy. URL: <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/vostoch-nomu-partnerstvu-desyat-let-hto-poluchila-ukraina-ibudet-li-es-peresmatrivat-svoyu-politiku-1205243.html> (in Ukrainian).
4. Maksak, G. (2021). Eastern Partnership – perspectives of the multilateral dimension. Ukraine and the Eastern Partnership: the vision of 2025. *Analytical research. NGO «Foreign Policy Council “Ukrainska Prisma”»*, p. 6–12 (in Ukrainian).
5. Martyniuk, V. Security of the Eastern Partnership: EU goals and the advancement of Ukraine. *VoxUkraine*: URL: <https://voxukraine.org/bezpeka-shidnogo-partnerstva-tsili-yes-i-prosuvannya-ukrayini/> (in Ukrainian).
6. Sydoruk, T. (2016). Eastern partnership of the EU in modern realities, problems and prospects. *Foreign Affairs*. № 10, p. 36–39 (in Ukrainian).
7. Sydoruk, T. (2018). Ten years of the Eastern Partnership: time for a review. *Political Life*. No. 1, p. 1–14 (in Ukrainian).
8. Eastern Partnership beyond 2020: Strengthening Resilience – An Eastern Partnership Delivering Results for All (2020). *Portal «Neighborhood of the EU»*. URL: <https://www.euneighbours.eu/uk/east/stay-informed/publications/skhidne-partnerstvo-pislya-2020-roku-posilennya-stiykosti-skhidne#> (in Ukrainian).
9. Turchyn, Ya. Prospects of the Eastern Partnership in the conditions of geopolitical and security changes in the Eastern European region (2016). *Political sciences*. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4362/turchin0.pdf> (in Ukrainian).
10. Turchyn, Ya., Ivasechko, O., Tsebenko, O., Sukhorolska, I., Roslon, D. (2022). Prospects for the development of the EU initiative «Eastern Partnership» in the conditions of geopolitical challenges: monograph. Lviv: Lviv Polytechnic Publishing House, 224 p. (in Ukrainian).
11. Bajor, P. (ed) (2021). Eastern Partnership: The Role and Significance in the Process of Transformation of the Countries of Eastern Europe and the South Caucasus. URL: <https://doi.org/10.12797/9788381386425> (in English).
12. Deen, B., Zweers, W., Van Loon, I. (2021) The Eastern Partnership. Three dilemmas in a time of troubles. *Clingendael Report*. URL: <https://www.clingendael.org/sites/default/files/2021-01/the-eastern-partnership.pdf> (in English).
13. Gressel, G. (2020). The best defence: Why the EU should forge security compacts with its eastern neighbours. *European Council on Foreign relation. Policy Brief*: URL: <https://ecfr.eu/publication/the-best-defence-why-the-eu-should-forge-security-compacts-with-its-eastern-neighbours/> (in English).
14. Gressel, G. (2021). EU Security Compact for the Eastern Neighbourhood: Why unity of command is an issue in politics too. *Clingendael Report. European Council on Foreign Relations*. URL: <https://www.clingendael.org/pub/2021/the-eastern-partnership/an-nex-3/>. (in English).

15. Hartsö, C. (2022). Eastern Partnership and Security. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1703296/FULLTEXT01.pdf> (in English).

16. Instrument contributing to Stability and Peace. *Global Europe. Programme Statements* (2021). URL: [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about\\_the\\_european\\_commission/eu\\_budget/db\\_2021\\_programme\\_statement\\_instrument\\_contributing\\_to\\_stability\\_and\\_peace.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/db_2021_programme_statement_instrument_contributing_to_stability_and_peace.pdf). (in English).

17. Ivasechko, O., Turchyn, Ya., Tsebenko, O., Vezdenko, Ya. (2022). Peculiarities and Prospects of the European Union Involvement in the Settlement of Conflicts on the Territory of the Eastern Partnership Countries. *Politics in Central Europe*. № 18, p. 633–660 (in English).

18. Kaunert, C., Deus Pereira, J. (2023). EU Eastern Partnership, Ontological Security and EU–Ukraine/Russian warfare. *Journal of contemporary European studies*, № 31, p. 1–12 (in English).

19. Longhurst, K. (2021). Eastern Partnership Index. URL: <https://eap-csf.eu/wp-content/uploads/EaP-Index-2020-2021.pdf> (in English).

20. Paul, A. (2021). Lessons from the Eastern Partnership: Looking back to move forward. URL: <https://www.epc.eu/en/Publications/Lessons-from-the-Eastern-Partnership-Looking-back-to-move-forward~44d130>

21. Peace and security in 2021 (2021). European Parliamentary Research Service. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690669/EPRS\\_STU\(2021\)690669\\_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690669/EPRS_STU(2021)690669_EN.pdf) (in English).

*Матеріал надійшов до редакції 06.06.2023 р.*

УДК 327(061.1ЄС):165.72

**Наталія Карпчук,**

доктор політичних наук, професор

кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

[Natalia.karpchuk@vnu.edu.ua](mailto:Natalia.karpchuk@vnu.edu.ua)

ORCID ID: 0000-0002-9998-9538

DOI 10.29038/2524-2679-2023-02-20-32

## **ЄВРОСКЕПТИЦИЗМ – ВИКЛИК РОЛІ ЄС ЯК ГЛОБАЛЬНОГО БЕЗПЕКОВОГО АКТОРА**

Європейський Союз як регіональна організація відіграє також роль глобального актора через своє активне залучення в сприяння миру, безпеці; запобігання конфліктам і їх вирішення в різних куточках